

Redaktørens forord

Redaktionen vil med dette nummer af *Dansk Sociologi* ønske vore læsere en god sommer. Hvis den danske sommer arter sig, som den har for vane, vil der være dage, der inviterer til læsning, som kunne inkludere faglitteratur med mulighed for faglig opgradering, udfordring og fordybelse. Hvorom alting er, så giver dette nummer af *Dansk Sociologi* mulighed for at stifte bekendtskab med en kritisk belysning af samtidens autenticitetsforståelse – anskuet som et blidt barbari – og hertil en diskussion af forvaltningen af livsstilsbegrebet i et miljøsociologisk perspektiv. Hertil endvidere en redegørelse, diskussion og kritisk stillingtagen til fremherskende opfattelser af tillid, som disse gør sig gældende både inden for forskningen og i den politiske sfære. Endeligt er der mulighed for at lade sig inspirere til fortsatte refleksioner over, hvorledes globaliseringen og verdenssamfundet udfordrer sociologiens klassiske temaer om social orden og integration.

Nærmere bestemt diskuterer og dissekerer *Anders Petersen* i sit bidrag "Autenticitet i kapitalismens nye ånd – manifestationen af et blidt barbari" nutidens fordring om autentisk selvrealisering. Artiklen er inspireret af og skriver sig op imod Boltanski og Chiapellos magnum opus *Le Nouvel Esprit du Capitalisme* og bifalder synspunktet om autenticitet som den nutidige kapitalismes drivkraft og motor. Den første kapitalisme havde den driftige entreprenør og industriridder som frontfigur, men driftigheden viste sig at blive ledsaget af elendige arbejdsforhold og undertrykkelse. Den anden kapitalisme var præget af forretningsimperiet, hvor arbejdet blev ledet og fordelt via et styringssystem, der med tiden udviste træk af overdreven hierarkisering, disciplinering og bureaukratisering med slækkede muligheder for udnyttelse af individets evner og færdigheder. Svaret herpå er den tredje kapitalisme, præget af flydende organisering, vertikal integration, innovation, kreativitet og konstant forandring. Honnørs ordet er autenticitet anskuet som normativ socialisationsforventning. Artiklens centrale budskab er imidlertid, at Boltanski og Chiapello, indsigterne til trods, ikke har blik for de skyggesider, der også er forbundet med deres autenticitetsforståelse. Den normative fordring om autentisk selvrealisering indbefatter andet og mere end løftet om personlig frihed i form af nye tvangsforhold og sociale patologier. Med Petersens formulering: "Individet er ikke frit til autentisk selvrealisering, men dømt til en aktiv sådan".

Lars Kjerulf Petersen har i sit bidrag "Livsstilsbegrebet – i miljøsociologisk perspektiv" som ærinde at understrege livsstilsbegrebets relevans og betydning, også for miljøsociologien. Artiklen påpeger imidlertid også, at studier af livsstil ikke bør nøjes med at rette blikket mod identitets- og statusmarkering som grundlag for identifikation af segmenter og social lagdeling. For at udnytte livsstilsbegrebets fulde potentialer bør sådanne studier inddrage handlemønstre og praksisformer og forstå disses sammenhæng med såvel den individuelle ageren som de overordnede kulturelle, fysisk-materielle og sociale forhold, der former praksis.

Bestræbelsen må være at fremdrage alle de komponenter, der indgår i livsstilen inklusive en kropslighed, der handler om det sanselige og taktile, stemt af de materielle og sociale omgivelser. Hertil en kulturelighed manifesteret i kollektive forestillinger og praksisser knyttet til historie, etnicitet, klasse, religiøsitet og subkultur, og hertil tillige en materialitet, der handler om de materielle genstande og infrastrukturens lagring af socialitet. Dette kunne med Kjerulf Petersens ord danne grundlag for "... en grundsociologisk forståelse af samspillet mellem samfund og miljø og en mere anvendelsesorienteret forståelse af forudsætninger for, og løsninger på, de samfundsproblemer, som udgøres af miljøødelæggelse, forurening, udtømmning af ressourcer og naturudryddelse".

Således opfordret noterer Lars Skov Henriksen dernæst i sit bidrag "Tillid – et spørgsmål om moral?", at "tillid" ikke længere kun har forskningsmæssig interesse – udmøntet hos Simmel og videre hos Luhmann, Putnam og Barbalet. "Tillid" har i stigende grad også politikere og meningsdanneres bevågenhed, men Skov Henriksen finder, at der er behov for en kritik af den her fremherskende forståelse. Eksemplet er regeringsgrundlaget "Danmark 2020 – viden, vækst, velstand, velfærd" udstedt af regeringen Løkke Rasmussen i februar 2010. Grundsynspunktet er her, at tillid udspringer af et stærkt moralsk fællesskab, som binder samfundsmedlemmerne til hinanden via et sæt af regler og normer om gensidig respekt, tolerance og samarbejde.

En forståelse af tillid som forankret i moraldannende fællesskaber overser imidlertid en række andre centrale bestanddele knyttet til "tillid". Tillid er også forbundet med samfundsinstitutioners evne og kapacitet til at reducere sårbarhed og usikkerhed knyttet til ræsonnementet, at jo mere lige ressourcer og muligheder er distribueret, desto mere sandsynligt er det, at folk vil føle sig knyttet til et tillidsfuldt fællesskab.

Alle gode bestræbelser til trods er sårbarhed og usikkerhed imidlertid ikke lige fordelt, heller ikke i en dansk sammenhæng. Vi lever ikke alle i den samme privilegerede virkelighed, hvor tilliden sjældent skuffes. Det er med Skov Henriksens formulering "... lettere at handle tillidsfuldt, hvis man råder over ressourcer, der kan fungere som sikring mod de risici, der altid vil være forbundet med at tage forbehold". Tillid kun forstået som funderet i et moralsk fællesskab skabt af en fælles historie og en homogen kultur indebærer krav om

tilslutning til en flertalskultur – eller igen med Skov Henriksens formulering: "Tillidens fundament bliver med andre ord til et spørgsmål om *social kontrol*, der skal sikre konformitet og homogenitet i samfundet".

Med det sidste bidrag hæves blikket betragteligt, idet *Leif Martin Haugen* med artiklen "Globalisering og integrasjon som teoretisk utfordring – INGO-er som empirisk illustrasjon" påpeger de teoretiske utfordringer, der rejser sig stillet overfor verdenssamfundet. Det påvises, at klassisk sociologisk teori og begrebsdannelse ikke rækker til at forstå verdenssamfundet anskuet som verdensomspændende handlingsfællesskab. I intens diskussion med især Luhmann og Habermas fremdrages tilløb til, men også svagheder i deres teoridannelser stillet overfor verdenssamfundet som genstandsfelt. Luhmanns forståelse af samfundet som bestående af funktionelt differentierede subsystemer giver ifølge Haugen også mening stillet overfor det moderne verdenssamfund, men mangler stadig ifølge Haugen blik for kollektiv handlen på globalt niveau – inklusive INGOernes betydning i så henseende.

Integrationsteoretikeren par excellence Habermas propaganderer via nøglebegrebet "kommunikativ handlen" en "verdensborgerlig solidaritet", men får grundet en tilbageskuende forankring i normer, værdier og kultur heller ikke endeligt greb om ordensproblemet stillet overfor en global verdensorden i sin vorden. Haugen noterer her, at: "Et fremvoksende globalt fellesskab må kunne forklares som en process som bringer sammen individer *til tross for* stor social og kulturell variasjon". Artiklen efterlader ikke tvivl om, at Haugen ser INGOerne som helt centrale aktører i denne sammenhæng og finder, at deres påpegning af klodens bedrøvelige tilstand befæster verdenssamfundet som et interessefællesskab. Haugen noterer afslutningsvis, at: "Det er noe "genuint sociologisk" ved INGOenes kommunikasjon fordi den tilveiebringer et særskilt fokus på felles problemer ved det moderne samfunn. Ved å gjøre det, aktualiseres også behovet for samordning og kollektiv handling. Det er i stor grad i kjølvannet av disse organisasjonene vi kan iakttå konturene av en ny systemdannelse. En prematur kommunikasjonsform som tematiserer behovet for global handlingskoordinering utvikles og får fotfeste gjennom INGO-ene".

God læselyst.

Allan Madsen